



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 55848/12
X. i ostali protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući dana 23. rujna 2014. godine u Vijeću sastavljenom od:

gđe Isabelle Berro-Lefèvre, *predsjednice*,

gđe Elisabeth Steiner,

g. Khanlara Hajiyeva,

g. Linosa - Alexandra Sicilianosa,

g. Erika Møsea,

gđe Ksenije Turković,

g. Dmitrya Dedova, *sudaca*, i g. Sorena Nielsena, *tajnika Odjela*, uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 20. kolovoza 2012. godine, uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje kojeg su podnijeli podnositelji zahtjeva, nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelji, gđa X. („prva podnositeljica“) koja je podnijela zahtjev u svoje ime i u ime svoje dvoje maloljetne djece, njezina kćer Y. („druga podnositeljica“) i njezin sin Z. („treći podnositelj“), hrvatski su državljani rođeni 1974., 2000. i 2002. i žive u Hrvatskoj. Pred Sudom ih je zastupala gđa I. Bojić, odvjetnica iz Zagreba.
2. Hrvatsku vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.
4. Dana 10. travnja 1999. godine, prva podnositeljica sklopila je brak sa S.
5. 2000. godine rodila je drugu podnositeljicu, a 2002. godine trećeg podnositelja.
6. Prva podnositeljica i S. rastali su se u studenom 2004. godine, kada se on iselio iz njihovog zajedničkog doma.

*I. Parnični postupak radi razvoda braka i određivanja s kojim roditeljem će djeca živjeti***(a) Glavni postupak**

7. Dana 11. siječnja 2005. godine prva podnositeljica pokrenula je parnični postupak protiv S, pred nadležnim općinskim sudom, zahtijevajući razvod braka i da se druga podnositeljica i treći podnositelj povjere njoj na čuvanje i odgoj (roditeljska skrb“).
8. Dana 09. ožujka 2005. godine, nadležni centar za socijalnu skrb (u daljnjem tekstu: “CZSS”), koji je u postupku sudjelovao kao umješać *sui generis*, radi zaštite interesa djece, podnio je svoje mišljenje i izvješće.
9. Presudom od dana 25. ožujka 2005. godine, općinski sud razveo je brak, prvoj podnositeljici povjerio na roditeljsku skrb drugu podnositeljicu i trećeg podnositelja te odredio S.-u susrete i druženja.
10. Postupajući po žalbi S.-a, dana 23. studenog 2005. godine, nadležni županijski sud, ukinuo je prvostupanjsku presudu, osim u dijelu koji se odnosi na razvod braka te vratio predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.
11. U ponovljenom postupku, općinski sud održao je ročišta dana 25. svibnja i 12. prosinca 2006. godine, dana 20. veljače, dana 04. listopada i dana 14. prosinca 2007. godine te dana 11. lipnja, dana 19. veljače i dana 18. srpnja 2008. godine. Dana 3. listopada 2006. godine, zaprimio je zajednički nalaz i mišljenje sudskih vještaka psihijatra i psihologa, a dana 01. travnja 2008. godine novo mišljenje i izvješće CZSS –a.
12. Sukladno psihologijsko – psihijatrijskom nalazu i mišljenju, prva podnositeljica bila je duševno nestabilna te je pokazivala znakove poremećaja osobnosti dok njezin bivši suprug, S. nije pokazivao takve znakove te je bio dovoljno emocionalno stabilan za skrb o djeci. Vještaci su osobito utvrdili kako prvoj podnositeljici nedostaje samokritičnosti te kako nije sposobna prepoznati i odgovoriti na emocionalne potrebe svoje djece. Stoga su preporučili da se druga podnositeljica i treći podnositelj povjere ocu na čuvanje i roditeljsku skrb. S obzirom na važnost uloge majke u razvoju djeteta i činjenicu kako je oboje djece bilo vrlo emocionalno vezano za nju, vještaci su također predložili da se prvoj podnositeljici pravo na susrete i druženja odrede široko, ako se ona obveže podvrgnuti psihijatrijskom liječenju.
13. U svom odgovoru prva podnositeljica dostavila je mišljenje psihijatra koji ju je liječio od lipnja 2005. godine. U tom mišljenju, od dana 29. studenog 2006. godine, stajalo je kako ju je sustavno zlostavljao njezin bivši suprug te kako, iako je bila psihički krhka, nije bolovala ni od kakve duševne bolesti, osobito ne od poremećaja osobnosti.
14. Dana 28. svibnja 2007. godine, CZSS, postupajući djelomično prema mišljenju i preporuci sudskih vještaka, a djelomično po svom vlastitom nahođenju, naložio je prvoj podnositeljici da započne psihijatrijsko liječenje i odvede drugu podnositeljicu i trećeg podnositelja na psihoterapiju. Isto tako izrekao je i razne mjere nadzora nad izvršavanjem roditeljske skrbi podnositeljice i S.-a.
15. Presudom od dana 18. srpnja 2008. godine, općinski sud odredio je kako će druga podnositeljica i treći podnositelj živjeti s majkom, a S.-u odredio pravo na susrete i druženja. Postupajući po žalbi koju je podnio S, dana 18. lipnja 2009. godine, županijski sud ukinuo je prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno suđenje.

16. Dana 10. siječnja 2010. godine, Poliklinika za zaštitu djece - gdje su druga podnositeljica i treći podnositelj bili na psihijatrijskom liječenju - obavijestila je CZSS o sumnji kako je duševno zdravlje druge podnositeljice i trećeg podnositelja bilo zanemarivano te da ih je prva podnositeljica emocionalno zlostavljala.
17. Prema novom mišljenju i nalazu vještaka kojeg je općinski sud pribavio u ponovljenom postupku u studenom 2010. godine od druga dva sudska vještaka (psihologa i psihijatra), i druga podnositeljica i treći podnositelj bili su vrlo traumatizirani zbog ponašanja njihovih roditelja - osobito ponašanja njihove majke te im je hitno bila potrebna psihoterapija. Vještaci su također utvrdili da iako su oba roditelja bila odgovorna za tu situaciju, prva podnositeljica, čije su ponašanje kvalificirali kao „emocionalno zlostavljanje“, bila je odgovornija. Neučinkovitost vlasti također je doprinijela situaciji, omogućivši majci da manipulira s djecom. Vještaci su nadalje ustanovili kako su oba roditelja imala ograničenu roditeljsku sposobnost, ali kako je sposobnost prve podnositeljice bila ograničenija. U početku nisu mogli preporučiti s kojim roditeljem bi djeca trebala živjeti - povjeravanje djece ocu pogoršalo bi njihovo psihičko stanje, dok bi njihovo zadržavanje kod majke pojačalo njihovo neprijateljstvo prema ocu i njezin utjecaj nad njima. Stoga su prvo predložili da se oba roditelja podvrgnu terapiji kako bi pokušali popraviti svoj odnos i odnos s djecom, a predlažući potom da se majci dodijeli pravo na čuvanje i odgoj djece na razdoblje od šest mjeseci, a da se ocu široko odrede susreti i druženja.
18. Na toj osnovi, dana 27. prosinca 2010. godine sud je donio privremenu mjeru kojom je odredio da će djeca privremeno živjeti s prvom podnositeljicom te S.-u odredio susrete i druženja, odobravajući mu da se vidi s drugom podnositeljicom i trećim podnositeljem tri puta tjedno po dva sata, svaki drugi vikend i pola školskih praznika.
19. Izgleda da otac tijekom slijedećih šest mjeseci nije mogao ostvariti svoje pravo na susrete i druženja jer svaki put kada bi došao po djecu ona bi odbila ići s njim, što je ponašanje koje je prva podnositeljica navodno ohrabrivala.
20. U posljednjem nalazu i mišljenju vještaka kojeg je sud pribavio u rujnu 2011. godine, koje su pripremili isti psiholog i psihijatar koji su pripremili i nalaz i mišljenje u studenom 2010. godine, preporučeno je da se druga podnositeljica i treći podnositelj povjere na čuvanje i odgoj pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi. Vještaci su predložili da se djeca oduzmu od majke jer je ona štetila njihovom emocionalnom razvoju. Iako je njihov otac imao bolju roditeljsku sposobnost, u tom trenutku nije mogao preuzeti djecu na čuvanje i odgoj, jer su djeca zbog majčinog utjecaja, imala vrlo negativan stav prema njemu, tako da bi svako korištenje sile imalo negativan učinak. Stoga su vještaci preporučili da se djeca smjeste u udomiteljsku ustanovu, da u odgovarajućoj klinici pohađaju psihoterapiju te da se svakom roditelju odobre nadzirani susreti i druženja jednom tjedno. Predloženo je da ta mjera traje godinu dana.
21. Dana 8. prosinca 2011. godine CZSS podnio je prijedlog tražeći da se druga podnositeljica i treći podnositelj privremeno oduzmu od prve podnositeljice na razdoblje od jedne godine, što predstavlja mjeru za zaštitu prava i dobrobiti djece predviđenu člankom 111. Obiteljskog zakona (vidi stavak 56. ispod). Istog dana imenovao je jednog od svojih zaposlenika za njihovog posebnog skrbnika radi zaštite njihovih interesa u postupku, sukladno članku 121. Obiteljskog zakona (vidi stavak 56. ispod).

22. Dana 21. prosinca 2011. godine općinski sud donio je presudu kojom je oduzeo prvoj podnositeljici i S.-u pravo da žive s drugom podnositeljicom i trećim podnositeljem i da ih odgajaju, na razdoblje od jedne godine, te je povjerio djecu na čuvanje i odgoj domu za nezbrinutu djecu kojeg vodi Katolička crkva. S.-u i prvoj podnositeljici odobrio je pravo na susrete i druženja, koja će se ostvarivati u prostorijama doma za nezbrinutu djecu, u nazočnosti jednog od zaposlenika te ustanove. S. je djecu mogao vidati svake subote od 10 do 12 sati, a prva podnositeljica svake nedjelje od 15 do 17 sati. Sud je također odlučio da će presuda biti trenutno ovršiva te je u skladu s tim naložio prvoj podnositeljici da odmah nakon dostave presude drugu podnositeljicu i trećeg podnositelja preda domu za nezbrinutu djecu.
23. Sud je pri odlučivanju, osim što se oslanjao na naprijed navedena mišljenja i nalaze vještaka, uzeo u obzir i činjenicu da je prva podnositeljica odbila postupiti prema preporuci CZSS -a i podvrgnuti se psihijatrijskom liječenju (vidi stavak 14. gore), da je djecu na liječenje u za to određenu kliniku odvela samo jednom i da je sprječavala nadzor mjera koje je predložio CZSS time što je odbila surađivati sa socijalnim radnikom kojemu je njezin predmet bio dodijeljen u rad.
24. Sud je posebno utvrdio kako su majčino odbijanje psihijatrijskog liječenja (što je bio preduvjet za uspješnu psihoterapiju njene djece), njezina i S.-ova fiksacija na njihove međusobne probleme, nepostojanje njihove komunikacije i nedostatak volje da se prilagode i promjene, učinile njih neosjetljivim na emocionalne potrebe njihove djece. To je bilo štetno za tjelesni i psihički razvoj njihove djece, koja su bila traumatizirana i izmanipulirana stavom i ponašanjem svojih roditelja. Roditelji su na takav način značajno zanemarivali dužnost odgoja i obrazovanja svoje djece, jer nisu dovoljno skrbrili o njihovom zdravlju, u smislu članka 111. st. 1. i 2. Obiteljskog zakona (vidi stavak 56. ispod).
25. Sud je stoga zaključio kako prva podnositeljica i njezin bivši suprug ne mogu pravilno skrbiti o svojoj djeci, zbog čega im je bilo potrebno privremeno oduzeti pravo da žive sa svojom djecom.
26. Prva se podnositeljica žalila na odluku suda, tvrdeći kako se podvrgnula psihijatrijskom liječenju, iako u ustanovi različitoj od one koju su preporučili sudski vještaci. Razlog zbog kojeg je odbila ići na terapiju zajedno sa svojim suprugom, na način na koji su to preporučili sudski vještaci, bio je taj što je on bio osuđen za nasilje u obitelji počinjeno protiv nje (vidi stavke 46. – 49. ispod). Nadalje, odvela je djecu na psihoterapiju, ali u ustanovu različitu od one koju su preporučili sudski vještaci i podržao CZSS.
27. Dana 21. ožujka 2012. županijski sud odbio je žalbu prve podnositeljice i potvrdio prvostupanjsku odluku.
28. Odlukom od dana 13. lipnja 2012. godine, Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositelja.
29. Budući da je razdoblje od jedne godine određeno presudom od 21. prosinca 2011. godine bilo pred istekom, dana 17. prosinca 2012. godine općinski sud donio je rješenje koje je na isti način kao i ta presuda uređivalo pravo s kojim će roditeljem djeca živjeti i pravo na susrete i druženja. Sud je utvrdio kako činjenica što je presuda ostala neizvršena (vidi stavke 38. – 41. ispod) upućuje na zaključak kako okolnosti koje su zahtijevale izricanje

u njoj sadržanih mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece, još uvijek postoje. Stoga je odbio (uzeti u obzir) nove dokaze. Rješenje je odmah postalo ovršno.

30. Rješenjem od dana 13. veljače 2013. godine županijski sud odbio je žalbu prve podnositeljice te potvrdio prvostupanjsko rješenje.
31. Podnositelji nisu protiv navedenog rješenja podnijeli ustavnu tužbu.
32. Dana 17. prosinca 2013. godine, dan prije proteka roka od jedne godine određenog u rješenju od dana 17. prosinca 2012. godine (vidi stavak 29. gore), općinski sud donio je istovjetno rješenje iz sličnih razloga. Ponovno je odbio izvoditi nove dokaze. To rješenje je također odmah postalo ovršno.
33. Rješenjem od dana 12. ožujka 2014. godine županijski sud odbio je žalbu prve podnositeljice te je potvrdio prvostupanjsko rješenje.
34. Podnositelji su tada podnijeli ustavnu tužbu pozivajući se na povredu Ustavom zajamčenog prava na pošteno suđenje i prava na zaštitu njihovog obiteljskog života. Pri tom su se pozvali na članak 29. st. 1. i članak 35. Ustava Republike Hrvatske (vidi stavak 55. ispod) i članak 6. st. 1. i članak 8. Konvencije.
35. Dana 17. lipnja 2014. godine, Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je kako je došlo do povrede podnositeljevih prava na pošteno suđenje i prava na zaštitu obiteljskog života, ukinuo je drugostupanjsko rješenje od dana 12. ožujka 2014. godine i prvostupanjsko rješenje od dana 17. prosinca 2013. godine (vidi stavak 32. i 33. gore) te vratio predmet općinskom sudu na ponovno suđenje.
36. Ustavni sud Republike Hrvatske osobito je utvrdio kako je došlo do povrede postupovnog aspekta prava na zaštitu obiteljskog života i povrede prava na jednakost oružja budući da (a) je prvostupanjski sud bez obrazloženja donio rješenje, a da prethodno nije zakazao ročište niti izveo dokaze; (b) redovni sudovi nisu uzeli u obzir navod prve podnositeljice kako je jedan od sudskih vještaka bio terapeut njezinom bivšem suprugu; (c) prvostupanjski sud nije saslušao djecu iako je to, s obzirom na njihovu dob i zrelost, mogao učiniti; i (d) je djelatnica CZSS-a (javne vlasti koja je predložila osporavanu mjeru za zaštitu prava i dobrobiti djece, vidi stavak 21. gore), koja je u postupku zauzela poprilično pasivnu ulogu te nije niti stupila u kontakt s djecom, imenovana kao posebni skrbnik druge podnositeljice i trećeg podnositelja i time dovela do sukoba lojalnosti između njezinog poslodavca i njezinih štićenika (djece čijim posebnim skrbnikom je imenovana).
37. Ustavni sud Republike Hrvatske obrazložio je kako je razmatranje novih dokaza bilo osobito potrebno u okolnostima slučaja, budući da su djeca brzo odrastala te se stoga nije moglo pretpostaviti, kao što je to pretpostavio prvostupanjski sud, kako nije došlo do značajnih promjena u dvije godine koje su protekle od prvostupanjske presude od dana 21. prosinca 2011. godine pa do rješenja od dana 17. prosinca 2013. godine. Radi zaštite najboljeg interesa djece trebalo je izvesti dokaze, kako bi se moglo utvrditi u kakvoj situaciji se nalaze druga podnositeljica i treći podnositelj, što je bilo ključno za donošenje odluke o tome hoće li se produljiti ili ukinuti mjera prema kojoj su djeca privremeno upućena na čuvanje i odgoj u dom.

(b) Ovršni postupak

38. U međuvremenu, budući da je prva podnositeljica odbila predati drugu podnositeljicu i trećeg podnositelja domu za nezbrinutu djecu, dana 10. veljače 2012. godine CZSS podnio je općinskom sudu prijedlog za ovrhu presude od dana 21. prosinca 2011. godine (vidi stavak 22. gore).
39. Dana 14. veljače 2012. općinski sud donio je rješenje o ovrsi kojim je prvoj podnositeljici naložio predaju druge podnositeljice i trećeg podnositelja domu za nezbrinutu djecu u roku od osam dana od dostave rješenja, pod prijetnjom novčane kazne u iznosu od 5.000 HRK.
40. Dana 18. srpnja 2012. godine općinski sud izrekao je prvoj podnositeljici novčanu kaznu u iznosu od 5.000 HRK zbog nepostupanja po sudskom nalogu za predaju druge podnositeljice i trećeg podnositelja domu za nezbrinutu djecu te joj je naložio da to učini u roku od osam dana od dostave rješenja, pod prijetnjom dodatne novčane kazne u iznosu od 6.000 HRK.
41. Budući da izricanje novčane kazne prvoj podnositeljici, čija svrha je bila prisiliti ju da postupi sukladno gore navedenoj presudi i preda djecu domu za nezbrinutu djecu, nije imalo učinka, dana 18. studenog 2012. godine, općinski sud, postupajući po prijedlogu CZSS -a, donio je novo rješenje o ovrsi. Ovaj put naložio je sudskim ovršiteljima da uz pomoć policije, fizički odvoje drugu podnositeljicu i trećeg podnositelja od prve podnositeljice ili druge osobe te da ih smjeste u dom za nezbrinutu djecu.
42. Dana 21. ožujka 2013. godine u 13:30 sati, sudski ovršitelj je uz pomoć pet policijskih službenika pokušao odvojiti drugu podnositeljicu i trećeg podnositelja od njihove majke. Djeca su se opirala, vičući i plačući kako ne žele ići u dom i kako žele ostati živjeti s majkom. Zbog takve dječje reakcije, sudski ovršitelj odlučio je da će završiti intervenciju. Neposredno nakon toga, prva podnositeljica odvela je drugu podnositeljicu i trećeg podnositelja doktoru koji ih je uputio psihijatru. Psihijatar koji ih je pregledao tog dana, ustanovio je kako su pretrpjeli šok.
43. Dana 19. travnja 2013. godine, tijekom sastanka u CZSS -u, prva podnositeljica obećala je surađivati s nadležnim tijelima i podvrći se terapiji radi poboljšanja odnosa s njezinim bivšim suprugom.
44. Postupajući po prijedlogu CZSS-a, dana 13. svibnja 2013. godine općinski sud odgodio je ovrhu do dana 29. srpnja 2013. godine.
45. Dana 25. srpnja 2013. godine, CZSS podnio je još jedan prijedlog za odgodu ovrhe kojeg je općinski sud dana 02. rujna 2013. godine usvojio te odgodio ovrhu do dana 25. listopada 2013. godine.
46. Dana 21. listopada 2013. godine, CZSS podnio je treći prijedlog za odgodu ovrhe. Ovaj put općinski sud je dana 30. listopada 2013. godine, odbio prijedlog budući da sukladno odredbama domaćeg prava, nije bilo moguće odgoditi ovrhu dulje od šest mjeseci, po prijedlogu stranke. Nadalje, budući da CZSS kao stranka koja traži provedbu ovrhe, nije zatražila nastavak ovršnog postupka u tom razdoblju od šest mjeseci, sukladno domaćem pravu, sud je obustavio ovršni postupak.

2. Ostali relevantni postupci

(a) Prekršajni postupak protiv bivšeg supruga prve podnositeljice

47. U međuvremenu je dana 18. siječnja 2005. godine nadležni prekršajni sud utvrdio da je S. kriv za prekršaj nasilja u obitelji, nakon incidenta protiv prve podnositeljice od dana 29. studenog 2004. godine. Izrečena mu je kazna zatvora u trajanju od trideset dana, uz rok kušnje od tri godine.

(b) Kazneni postupak protiv bivšeg supruga prve podnositeljice

48. Dana 22. kolovoza 2006. godine nadležno općinsko državno odvjetništvo podnijelo je optužni prijedlog protiv S. radi počinjenja kaznenog djela nasilja u obitelji, kaznenog djela opisanog i kažnjivog po članku 215.a Kaznenog zakona (vidi stavak 57. ispod), u vezi s incidentom od dana 29. studenog 2004. godine i odvojenim incidentom od dana 14. studenog 2004. godine.

49. Dana 29. veljače 2008. godine općinski sud utvrdio je da je S. kriv za kazneno djelo za koje je optužen te mu je izrekao kaznu zatvora u trajanju od deset mjeseci, uz rok kušnje od godinu dana.

50. Dana 2. veljače 2009. godine županijski sud odbio je žalbu koju je podnio S. i potvrdio prvostupanjsku presudu koja je time postala pravomoćna.

(c) Kazneni postupak protiv prve podnositeljice

51. Dana 26. kolovoza 2011. nadležno općinsko državno odvjetništvo podiglo je optužnicu protiv prve podnositeljice pred nadležnim općinskim sudom, radi sprječavanja izvršavanja mjera naloženih za zaštitu djeteta ili maloljetnika, kazneno djelo opisano i kažnjivo po članku 215. Kaznenog zakona (vidi stavak 57. ispod).

52. Dana 06. lipnja 2013. godine, općinski sud donio je presudu kojom je prvu podnositeljicu proglasio krivom te joj izrekao kaznu zatvora u trajanju od 6 mjeseci, uz rok kušnje od dvije godine.

53. Prva podnositeljica podnijela je žalbu povodom koje je čini se postupak pred nadležnim županijskim sudom kao drugostupanjskim sudom i dalje u tijeku.

(d) Postupak pred Pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova

54. Postupajući po pritužbi prve podnositeljice, dana 8. svibnja 2012. godine, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ukazala je CZSS -u kako je pri davanju uputa prvoj podnositeljici da se podvrgne raznim liječenjima i vještačenjima, propustio uzeti u obzir činjenicu kako je ona bila žrtva nasilja u obitelji. Pravobraniteljica je posebno primijetila kako je ustrajući na tome da prva podnositeljica dolazi na terapiju zajedno sa svojim bivšim suprugom, koji je bio proglašen krivim za nasilje u obitelji protiv nje, CZSS jednako postupio prema žrtvi i počinitelju. To je predstavljalo sekundarnu viktimizaciju i dovelo do diskriminacije nje kao žrtve nasilja u obitelji. Stoga je pravobraniteljica predložila da CZSS izmijeni svoju preporuku sudu u postupku radi određivanja s kojim roditeljem će djeca živjeti i radi određivanja prava na susrete i druženja, tako da se ona temelji na novom mišljenju različitog vještaka, imajući na umu da je prva podnositeljica bila žrtva nasilja u obitelji.

B. Mjerodavno domaće pravo

1. Ustav Republike Hrvatske

55. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske (*Ustav Republike Hrvatske*, „Narodne novine“, br. 56/90 s pripadajućim izmjenama i dopunama) glase kako slijedi:

Članak 29. stavak 1.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

Članak 35.

„Svatom se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života...“

2. Obiteljski zakon

56. Mjerodavne odredbe Obiteljskog zakona (*Obiteljski zakon*, „Narodne novine“, br. 163/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11) glase kako slijedi:

3. Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta

Članak 111. stavak 1. i 2.

„(1) Sud će u izvanparničnom postupku roditelju koji u većoj mjeri zanemaruje podizanje i odgoj djeteta ili postoji opasnost za pravilno podizanje djeteta, oduzeti pravo da živi sa svojim djetetom i odgaja ga, te će dijete povjeriti na čuvanje i odgoj drugoj osobi, ustanovi ili drugoj pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi.

(2) Smatra se da roditelj u većoj mjeri zanemaruje podizanje, odgoj i obrazovanje djeteta primjerice ako ne skrbi dovoljno o prehrani, higijeni, odijevanju, medicinskoj pomoći, redovitom pohađanju škole, ne sprječava dijete u štetnom druženju, zabranjenim noćnim izlascima, skitnji, prosjačenju ili krađi.“

Članak 113.

„(3) Mjere iz članka 111. i 112. ovoga Zakona izriču se u trajanju do godine dana.

(4) Postupak za izricanje mjera iz članka 111. i 112. ovoga Zakona pokreće sud po službenoj dužnosti, na prijedlog centra za socijalnu skrb ili djeteta.

(5) Izricanjem mjera iz članka 111. i 112. ovoga Zakona roditelju ne prestaje odgovornost i ostale dužnosti i prava roditelja prema djetetu.

(6) Prije isteka roka iz stavka 1. ovoga članka sud će ispitati sve okolnosti slučaja, te radi dobrobiti djeteta novom odlukom ponovno izreći istu ili drugu mjeru za zaštitu djeteta.

(7) Žalba protiv odluka donesenih na temelju članka 110. do 112. ovoga Zakona ne odgađa njihovu ovrhu.“

Članak 121.

„Radi zaštite prava i dobrobiti djeteta centar za socijalnu skrb će djetetu postaviti posebnog skrbniku u slučajevima iz članka 111., 112. i 114. ovoga Zakona.“

3. Kazneni zakon

57. Mjerodavne odredbe Kaznenog zakona (*Kazneni zakon*, “Narodne novine”, br. 110/97 s pripadajućim izmjenama i dopunama) na snazi od 01. siječnja 1998. godine do 31. prosinca 2012. godine, glase kako slijedi:

GLAVA 16. (XVI)

KAZNENA DJELA PROTIV BRAKA, OBITELJI I MLADEŽI

Sprječavanje i neizvršenje mjera za zaštitu djeteta i maloljetne osobe

Članak 215.

„(1) Tko spriječi izvršenje odgojnih ili drugih mjera određenih od suda, centra za socijalnu skrb ili državnih tijela ili pravodobno ne ispunjava svoje zakonske obveze za zaštitu djeteta ili maloljetne osobe, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.“

Nasilničko ponašanje u obitelji

Članak 215.a

„Član obitelji koji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.“

PRIGOVORI

58. Podnositelji su prigovarali temeljem članka 8. Konvencije kako su odluke domaćih sudova kojima su druga podnositeljica i treći podnositelj privremeno povjereni na odgoj i čuvanje domu za nezbrinutu djecu, povrijedila pravo na poštivanje njihovog obiteljskog života.
59. Prva podnositeljica je također prigovarala temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije, načinu na koji su domaći sudovi ocijenili dokaze u postupcima u kojima su donesene tri uzastopne odluke kojima je naloženo upućivanje njezine djece u dom za nezbrinutu djecu.
60. Napoljetku, ona je prigovarala temeljem članka 14. Konvencije kako je pretrpjela diskriminaciju od strane domaćih tijela, koja su prema njoj – žrtvi nasilja u obitelji - postupala na isti način kao prema njezinom bivšem suprugu, koji je proglašen krivim za upravo to nasilje protiv nje.

PRAVO

A. Navodna povreda čl. 8. Konvencije

61. Podnositelji su prigovarali kako su odluke domaćih sudova kojima je prvoj podnositeljici privremeno oduzeto pravo da živi s drugom podnositeljicom i trećim podnositeljem te kojima su smješteni u dom za nezbrinutu djecu, povrijedile njihovo pravo na poštivanje obiteljskog života. Pozivali su se na čl. 8. Konvencije u djelu koji glasi:

„1. Svatko ima pravo na poštovanje svog...obiteljskog života...

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.“

62. Vlada je osporavala dopuštenost ovog prigovora, tvrdeći kako je očigledno neosnovan.
63. Sud smatra kako nije potrebno ispitivati navode Vlade niti navode podnositelja koji tvrde suprotno, budući da je ovaj prigovor u svakom slučaju nedopušten zbog razloga koji se dolje navode.
64. Sud primjećuje kako je posljednju od tri uzastopne sudske odluke kojom je naložen privremeni smještaj druge podnositeljice i trećeg podnositelja u dom na vrijeme od jedne godine, točnije rješenje od dana 17. prosinca 2013. godine (vidi stavak 32. gore) ukinuo Ustavni sud dana 17. lipnja 2014. godine, a predmet je vraćen na ponovno suđenje (vidi stavak 35. gore). Isto tako primjećuje kako su dvije prethodne sudske odluke, prvenstveno presuda od dana 21. prosinca 2011. godine te rješenje od dana 17. prosinca 2012. godine, (vidi stavak 22. i 29. gore) ostale neizvršene (vidi stavak 38. - 46. gore) te se više ne mogu izvršiti.
65. Iz navedenog slijedi kako je prigovor podnositelja temeljem čl. 8. Konvencije nedopušten sukladno članku 35., st. 1. i st. 3 (a), zbog toga što je preuranjen i očigledno neosnovan te ga se mora odbaciti sukladno članku 35. st. 4. Konvencije.

B. Druge navodne povrede Konvencije

66. Prva podnositeljica je nadalje prigovarala temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije načinu na koji su domaći sudovi ocijenili dokaze u naprijed navedenom parničnom postupku. Oslanjajući se na mišljenje Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova (vidi stavak 54. gore), ona je također prigovarala na temelju članka 14. Konvencije u vezi s člankom 6. st. 1. Konvencije te člankom 8. Konvencije, da je kao žrtva nasilja u obitelji, pretrpjela diskriminaciju zbog činjenice da su domaće vlasti prema njoj postupale na isti

način kao i prema njenom bivšem suprugu koji je proglašen krivim upravo za to nasilje protiv nje.

67. Sud se poziva na svoja gore navedena utvrđenja u odnosu na članak 8. Konvencije, koja se jednakom snagom primjenjuju i na ostale prigovore prve podnositeljice.
68. Iz navedenog proizlazi kako je i ovaj dio zahtjeva isto tako nedopušten sukladno članku 35., stavku 1. i stavku 3 (a), zbog toga što je preuranjen i očigledno neosnovan te ga se mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

Iz tih razloga, Sud jednoglasno,

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

Søren Nielsen
tajnik

Isabelle Berro-Lefèvre
predsjednica